

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра політології та філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри політології та
філософії

 Ольга ВІННІЧУК

26 серпня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ

підготовки фахівців за освітньо-професійною програмою спеціальності	<i>першого (бакалаврського) рівня вищої освіти</i> <i>052 Політологія</i> <i>Політологія</i>
галузі знань мова навчання	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i> <i>українська</i>

2024 – 2025 навчальний рік

Розробник програми: Сергій Вонсович, доктор політичних наук, професор,
професор кафедри політології та філософії.

Ухвалено на засіданні кафедри політології та філософії.
Протокол за №8 від 26 серпня 2024 року.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми

Ольга Віннічук

ЗМІСТ РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Мета вивчення навчальної дисципліни «Історія зарубіжних політичних вчень» полягає у формуванні здобувачами вищої освіти теоретичного знання зарубіжних мислителів про політичне життя суспільства, закономірності зародження, завоювання, використання та утримання політичної влади, втіленої в політичних системах різних історичних епох. Формування знань про історію виникнення і розвитку політичних ідей, теорій та концепцій у зарубіжних країнах; отримання знань про засади понятійно-категоріального апарату політичної науки та їх генезу, методологічні засади та методи дослідження історії зарубіжних політичних вчень.

2.Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма здобуття вищої освіти	заочна форма здобуття вищої освіти
Освітня програма, спеціальність	052 Політологія	
Рік навчання/ рік викладання	2024-2025	2024-2025
Семестр вивчення	перший, другий	
нормативна/вибіркова	нормативна	
Кількість кредитів ЄКТС	7 кредитів ЄКТС	
Загальний обсяг годин	210 год.	
Кількість годин навчальних занять	104 год	26 год
Лекційні заняття	52 год.	14 год.
Практичні заняття	-	-
Семінарські заняття	52 год.	12 год.
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	106 год.	184 год.
Форма підсумкового контролю	екзамен	

3. Статус дисципліни. Навчальна дисципліна належить до освітніх компонент професійної підготовки

4. Передумови для вивчення дисципліни. ООК «Історія зарубіжних політичних вчень» відноситься до циклу дисциплін професійної підготовки, вивчається на 1 курсі в 1-2 семестрах.

5. Програмні компетентності навчання.

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичних наук.

Загальні компетентності:

ЗК 07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії, культури та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій; використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 01 Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК 02 Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

СК 03 здатність описувати, пояснювати ц оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

Програмні результати навчання:

ПРН 07 Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.

ПРН 09 Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки..

ПРН 10 Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

7. Засоби діагностики результатів навчання, зокрема, методи їх демонстрування: презентація виконаних завдань (зокрема, тестових, проблемно-пошукових), виконання завдань самостійної роботи та їх захист, модульна контрольна робота, екзамен (усна/письмова відповідь, зокрема із використанням модульного об'єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle) та ін.

8. Програма навчальної дисципліни

Денна та заочна форми здобуття вищої освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	разом	у тому числі			разом	у тому числі		
		лекції	сем. / практич. заняття	самостійна робота		лекції	сем. / практич. заняття	самостійна робота
Змістовий модуль № 1. Політична думка античності, Середньовіччя, Просвітництва і Реформації.								
Тема 1. Теоретико-методологічні засади історії зарубіжних політичних вчень	8	2	2	4	6	2	2	2
Тема 2. Політико-правові концепції Стародавнього Сходу.	8	2	2	4	6			6
Тема 3. Філософські і політико-правові концепції Стародавньої Греції.	8	2	2	4	6			6
Тема 4. Політичні погляди Платона.	8	2	2	4	6			6
Тема 5. Розвиток політичної думки Аристотелем	8	2	2	4	6			6
Тема 6. Політико-правові концепції Стародавнього Риму.	8	2	2	4	6			6

Тема 7. Історичні, соціально-економічні та політичні умови розвитку політичної думки Середньовіччя. Основні ознаки та спрямування політичних концепцій Середньовіччя.	8	2	2	4	6			6
Тема 8. Політична філософія середньовічного Сходу	8	2	2	4	6			6
Тема 9. Суспільний розвиток у XIV-XVII сторіччях і філософсько-політичні концепції християнського гуманізму.	8	2	2	4	6			6
Тема 10. Основи емпіричної політичної науки Нікколо Макіавеллі	8	2	2	4	10	2	2	6
Тема 11. Політичні ідеї доби Реформації	8	2	2	4	10	2	2	6
Тема 12. Політичні вчення утопістів.	8	2	2	4	8			8
Тема 13. Політичні вчення епохи революцій XVIII ст.	8	2	2	4	8			8
Разом за модулем № 1	104	26	26	52	90	6	6	78
Змістовий модуль № 2. Політичні ідеї та теорії напередодні та під час буржуазних революцій у Європі та Америці, ідеї та концепції середини XIX – кінця XX ст.								
Тема 14. Політико-просвітницький матеріалізм	8	2	2	4	10	2		8
Тема 15. Політико-правова теорія Шарля Луї Монтеск'є.	8	2	2	4	8			8
Тема 16. Соціально-комуністична утопія Просвітництва.	8	2	2	4	8			8

								6	
Тема 17. Північно-американська просвітницька політична думка	8	2	2	4	12	2	2	8	
Тема 18. Політико-просвітницька думка Англії.	8	2	2	4	10			10	
Тема 19. Політичні вчення доби Великої французької революції.	8	2	2	4	8			8	
Тема 20. Політичні погляди Імануїла Канта. Політична філософія Георга-Вільгельма-Фрідріха Гегеля.	8	2	2	4	8			8	
Тема 21. Соціально-політичні утопії XIX століття	8	2	2	4	8			8	
Тема 22. Класичний ортодоксальний марксизм.	8	2	2	4	8			8	
Тема 23. Критичний соціал-демократичний марксизм.	8	2	2	4	8			8	
Тема 24. Теорія політики Макса Вебера.	8	2	2	4	12	2	2	8	
Тема 25. Елітизм – важливий напрям Європейської політичної думки наприкінці XIX-на початку XX ст.	8	2	2	4	8			8	
Тема26. Теорія демократії Жареля – Алексіса – Кререля де Токвіля	8	2	2	4	12	2	2	8	
Разом за модулем № 2	106	26	26	54	120	8	6	106	
Разом годин	210	52	52	106	210	14	12	184	

Самостійна робота

Питання, винесені на самостійне опрацювання:

- 1.Опрацювання праці: „Закон Хаммурапі” про походження влади”.
- 2.Ознайомлення з працею „Закони Ману”
- 3.Ознайомлення з Філософськими і суспільні погляди Мо-цзи (за опублікованими текстами
- 5.Дослідження етичних та соціально-політичних роздумів Лао-цзи (за опублікованими текстами)
- 6.Ознайомлення з працею Платона „Держава”
- 7.Складання порівняльної таблиці зпраці Аристотеля „Політика” (Форми державного правління)
- 8.Аналіз праці Марка Тулія Цицерона „Про державу”.
9. Скласти порівняльну таблицю на основіпраці Марка Тулія „Про закон”
- 10.Дослідити працю Сенеки „Моральні листи до Луцилія”.
11. Ознайомлення з працею Августина Блаженного „Сповідь”.
12. Проаналізувати працю Августина Блаженного „Про град Божий”.
13. Ознайомитися зпрацею Фоми Аквінського „Коментарі до Аристотелевої „Політики”.
14. Проаналізувати роль Ніколо Макіавеллі у праці „Державець”.

- 15.Опрацювання праці Мартіна Лютера „Про світську владу”. Якою мірою їй потрібно підкорятися”.
- 16.Скласти тези з праці Ж. Бодуена „Шість книг про державу
17. Проаналізувати працю Томаса Мора „Утопія”:
- 18.Ознайомитися з працею Томазо Кампанелли „Місто Сонця”
19. Скласти тези праця Томаса Гоббса „Левіафан”
20. Скласти порівняльну таблицю Соціалістично-комуністична утопія Просвітництва.
21. Аналіз фанцузького політико-просвітницького атеїзма.
22. Аналіз політичної соціології Еміля Дюркгейма.

9.Форми поточного та підсумкового контролю. Форми поточного оцінювання: під час семінарських занять (опитування (індивідуальне, фронтальне, ущільнене, вибіркове), взаємоопитування, обговорення проблемно-пошукових питань, перевірка виконаних усних завдань, зокрема тестових, підготовка презентацій, самоаналіз та ін.), контроль за самостійною роботою (опитування / тестування з використанням модульного об’єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle та ін.).

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота (тестування / онлайнне тестування у системі MOODLE, або у письмовій формі (теоретичні питання і тестування)).

Форма підсумкового контролю: екзамен (усна/письмова відповідь, зокрема із використанням модульного об’єктно-орієнтованого динамічного навчального середовища Moodle).

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Згідно із «Положенням про рейтингове оцінювання здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів Кам’янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка» оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за 100 - бальною шкалою. ОК “Історія зарубіжних політичних вчень” складається із двох змістових модулів. Вивчення першого змістового модуля завершується атестацією, яка виставляється на основі балів поточного оцінювання (рейтингова оцінка поточного оцінювання за змістовий модуль №1), поточне оцінювання (10 балів), самостійної роботи (10 балів). Самостійна робота оцінюється за наслідками вибіркової перевірки рівня засвоєння всіх питань, винесених на самостійну роботу. За самостійну роботу студент може отримати до 10 балів. При отриманні менше 6 балів самостійна робота вважається не виконаною і студент отримує можливість її перескладати.

Змістовий модуль № 1	Самостійна робота	Сума
10 балів	10 балів	20 балів

Змістовий модуль №2 оцінюється за 100 – бальною шкалою. Із загальної кількості у 100 балів вагові (максимально можливі) бали оцінки досягнень студентів у визначених даною навчальною програмою видах навчальної діяльності розподіляються за такою схемою: екзамен – 40; змістовий модуль № 2 (поточне оцінювання) – 10 балів; самостійна робота – 10 балів; модульна контрольна робота – 20 балів. Самостійна робота оцінюється за наслідками вибіркової перевірки рівня засвоєння всіх питань, винесених на самостійну роботу. За самостійну роботу студент може отримати до 10 балів. При отриманні менше 6 балів самостійна робота вважається не виконаною і студент отримує можливість її перескладати.

Модульна контрольна робота (20 балів) складається із трьох запитань. Максимальна кількість балів за МКР – 20, а мінімальна – 12 балів (60% від максимальної кількості балів). Умови допуску до підсумкового контролю: обов’язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх семінарських занять,

виконання завдань самостійної роботи. Екзамен (40 балів) проводиться усно, згідно з переліком питань.

Змістовий модуль № 2	Самостійна робота	Модульна контрольна робота	Екзамен	Сума
10 балів	10 балів	20 балів	40 балів	80 балів

Критерії оцінювання знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти на навчальних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих визначень, термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	2	Здобувач вищої освіти не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику та в інших джерелах інформації відповідь. Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
	3	Здобувач вищої освіти намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок ; виявляє окремі закономірності політичних явищ; робить спроби виконання завдань; за допомогою викладача дає короткі відповіді (за готовим алгоритмом). Здобувач порушує принципи академічної доброчесності.
Середній (репродуктивний)	4	Здобувач вищої освіти володіє початковими знаннями з історії зарубіжних політичних вчень, здатний виконати завдання за зразком; орієнтується в термінах, поняттях і визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу з дисципліни викликає значні труднощі. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	5	Здобувач вищої освіти розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення політологічним понять, категоріям (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником та іншими джерелами інформації, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; виконує прості завдання за алгоритмом, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
	6	Здобувач вищої освіти розуміє основні положення навчального матеріалу з історії зарубіжних політичних вчень, може поверхнево аналізувати тексти першоджерел, робить певні висновки щодо історичних подій; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання з історії зарубіжних політичних вчень під час виконання завдань за алгоритмом, послуговуватися додатковими джерелами. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.

Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Здобувач вищої освіти правильно і логічно відтворює навчальний матеріал з історії зарубіжних політичних вчень, оперує базовими термінами та категоріями, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; вміє самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати політологічну термінологію; складати таблиці, схеми та ін. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	8	Знання здобувача вищої освіти досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал з в стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак із окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат або доповідь, обґрунтувати їх положення. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	9	Здобувач вищої освіти вільно володіє вивченим матеріалом з історії зарубіжних політичних вчень, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати й систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії; може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі проблемно-пошукові завдання; має сформовані типові навички з історії зарубіжних політичних вчень. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
Високий (творчо-професійний)	10	Здобувач вищої освіти володіє глибокими і міцними знаннями з історії зарубіжних політичних вчень та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки в проблемно-пошукових завданнях; практично оцінює сучасні здобутки політологічної науки; самостійно визначає мету власної діяльності; виконує тестові завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання з історії зарубіжних політичних вчень, аналізуючи різні явища та процеси. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	11	Здобувач вищої освіти володіє узагальненими знаннями з історії зарубіжних політичних вчень, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний підготувати виступ на наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.
	12	Здобувач вищої освіти має системні, дієві знання з історії зарубіжних політичних вчень, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання з історії зарубіжних політичних вчень, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати світоглядні проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, займається науково-пошуковою роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує та аналізує різноманітні джерела інформації; Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.

Якщо здобувач вищої освіти не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0,1,2,3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної

роботи (МКР), завдання самостійної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття здобувач вищої освіти має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за семінарські заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Здобувачу вищої освіти, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Здобувач вищої освіти, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, здобувач вищої освіти повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Рейтингова оцінка у балах знань, умінь і навичок здобувача на навчальних заняттях з навчального (змістового) модуля обчислюється після проведення цих занять та ліквідації ним поточної заборгованості, пов'язаної з пропусками занять, непідготовленістю або недостатньою підготовленістю до них відповідно до «Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (зі змінами та доповненнями)» (<https://cutt.ly/mLTb6am>).

Самостійна робота (10 балів)

Контроль за самостійною роботою здійснюється на практичних заняттях і консультаціях.

Критерії оцінювання самостійної роботи:

<p>високий рівень 9-10 б.</p>	<p>Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з питань, винесених на самостійне опрацювання, повно викладає самостійно вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, порівнювати, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях (диспути, круглі столи тощо), наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернетними джерелами, висловлює та обґрунтовує власні враження після ознайомлення із текстами першоджерел, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
<p>достатній рівень 7,5- 8,9 б.</p>	<p>Якщо відповідь здобувача відповідає тим самим вимогам, що і для високого рівня, але здобувач допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання, та в мовному оформленні висловлювання. Здобувач вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях (зокрема, під час круглих столів, конференцій), переважно добирає самостійно інформаційні джерела, володіє вміннями творчо-пошукової діяльності та роботи з інтернетними джерелами. Здобувач вищої освіти вчасно виконує завдання самостійної роботи. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
	<p>Якщо здобувач виявляє знання і розуміння основних положень питань,</p>

середній рівень 6 – 7,4 б.	винесених на самостійне опрацювання, але викладає матеріал неповно, допускає неточності у визначенні понять, потребує допомоги (спрямувальних питань) викладача, не вміє досить глибоко і доказово обґрунтувати свої судження і наводити приклади; у власній аргументації використовує загальновідомі докази; не має сформованих умінь і навичок роботи з отриманою інформацією; володіє вміннями здійснювати первинну обробку навчальної інформації без її подальшого аналізу, викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач вищої освіти виконує завдання самостійної роботи фрагментарно й дещо пізніше визначеного терміну. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.
початковий рівень менше ніж 6 б.	Якщо здобувач виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять та категорій, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. У здобувача не сформовано необхідні практичні вміння роботи з навчальною інформацією; він не має елементарних умінь здійснювати первинну обробку й подальший аналіз навчальної інформації; не володіє вміннями вибирати відомі способи дій для виконання завдань, неспроможний виконати стандартні завдання після спрямувальних питань викладача. Здобувач не виконав більшість завдань самостійної роботи, подав роботу пізніше визначеного терміну. У роботі здобувача наявні ознаки академічної недоброчесності.

Здобувачі вищої освіти, які за виконання завдань СР отримали рейтинговий бал менший 60% від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися на звіт за виконання СР на консультації, або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Модульна контрольна робота (20 балів)

Модульна контрольна робота проводиться у формі тестування або онлайн тестування у системі MOODLE. Банк питань автоматично видає випадкових 100 запитань із бази (200 запитань) та оцінює правильність. Максимальна кількість балів за МКР – 20. До її написання допускаються всі здобувачі вищої освіти. Для зарахування модульної контрольної роботи мінімальна кількість набраних балів повинна становити – 12, у іншому разі МКР потрібно виконати повторно.

Позитивну оцінку за МКР не рекомендується покращувати. Невиконання МКР оцінюється 0 балів.

Здобувачі вищої освіти, які за результатами виконання МКР отримали рейтинговий бал менший 60 % від максимальної кількості балів, виділених на цей вид роботи, а також ті, що не з'явилися для її виконання або не виконали її завдань, вважаються такими, що мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, ліквідація якої є обов'язковою.

Оцінювання модульної контрольної роботи:

МКР 20 балів	високий рівень	18 – 20 б.
	достатній рівень	15 – 17 б.
	середній рівень	12 – 14 б.
	початковий рівень	менше ніж 12 б.

Семестровий екзамен (40 балів)

Білет іспиту складається з трьох питань (1, 2, – теоретичні, 3 – проблемно-пошукове).

1-2 питання (по 15 балів) екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

<p>високий рівень 14-15 б.</p>	<p>Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні знання з історії зарубіжних політичних вчень, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж політологічної проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
<p>достатній рівень 11,5- 13 б.</p>	<p>Якщо відповідь здобувача вищої освіти відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки „відмінно”, але при цьому здобувач допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання. Здобувач вищої освіти вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях. Здобувач дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
<p>середній рівень 9 - 11,4 б.</p>	<p>Якщо здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень курсу, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять та категорій політологічної науки; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі аргументувати власну позицію щодо політологічної проблематики; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу. Здобувач переважно дотримується принципів академічної доброчесності.</p>
<p>початковий рівень менше ніж 9 б.</p>	<p>Якщо здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, допускає помилки у формулюванні понять та категорій політологічної науки, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Здобувач вищої освіти неспроможний виконати стандартні завдання навіть після спрямувальних питань викладача. Під час підготовки до відповіді (або в процесі відповіді) наявні ознаки академічної недоброчесності.</p>

Під час відповіді на проблемно-пошукове питання (10 балів) враховуються критерії, визначені в оцінюванні самостійної роботи.

<p>високий рівень 9-10 б.</p>
<p>достатній рівень 8,9-7,5 б.</p>
<p>середній рівень 7,4-6 б.</p>
<p>початковий рівень менше ніж 6 б.</p>

Загальне оцінювання екзамену:

40-36 балів – високий рівень;

35-30 балів – достатній рівень;

29-24 бали – середній рівень;

23 бали і менше – початковий рівень.

Здобувачі вищої освіти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до екзамену. Вони допускаються до нього після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю.

Вважається, що здобувачі вищої освіти підготувалися до іспиту, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам.

Здобувачам вищої освіти, які за іспит отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням ректора університету.

Якщо здобувач вищої освіти ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, яка створюється, його відповідь оцінюється за 100-бальною шкалою без урахування результатів поточної успішності.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» (<https://drive.google.com/file/d/15qM6nA NtvOZxOYz4Hzc8DZNgnAiL zz/view>).

Зарахування результатів неформальної / інформальної освіти регулюється «Порядком визнання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих шляхом здобуття неформальної / інформальної освіти в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка» (<https://cutt.ly/LODbDIL>).

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її не зарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

URL: <https://integrity.kpnu.edu.ua/>

Визнання результатів неформальної та (або) інформальної освіти.

У випадку, якщо здобувач освіти отримав знання у неформальній та інформальній освіті, зарахування результатів навчання здійснюється згідно «Порядку визнання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (нова редакція)», зокрема, якщо їх тематика відповідає змісту навчальної дисципліни (окремій темі). URL: <https://drive.google.com/file/d/19GCSM3y-K496gs8RQJp0mO9FjUJumB4T/view>

В неформальній освіті:

- закінчення професійних курсів, семінарів або тренінгів, тематика яких відповідає змісту освітнього компоненту (окремій темі);

- підготовка конкурсної наукової роботи;

- призове місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт;

- призове місце на Всеукраїнській студентській олімпіаді;

В інформальній освіті:

- наявність наукової публікації;

- громадська або волонтерська діяльність;

Семестровий екзамен (40 балів)

Білет іспиту складається з трьох теоретичних питань, перші два з яких оцінюються по 12 балів, третє, більш складного рівня – 16 балів.

Питання екзаменаційного білета оцінюються відповідно до таких критеріїв:

Оцінка	Вимоги
«Відмінно» 40-35 балів	Здобувач вищої освіти виявляє глибокі фундаментальні теоретичні знання, повно викладає вивчений матеріал, виявляє розуміння предмета висловлювання, розуміє можливість різних тлумачень однієї і тієї ж проблеми, вміє оцінювати аргументи для її доведення, формулює своє бачення проблеми, виявляє розуміння матеріалу, може обґрунтовувати свої судження, застосовувати знання на практиці у нестандартних ситуаціях, наводити необхідні приклади, викладає матеріал логічно, послідовно, вживає мовні засоби відповідно до норм української літературної мови.
«Добре» 34-29 балів	Якщо відповідь студента відповідає тим самим вимогам, що і для оцінки „відмінно”, але при цьому студент допускає 1-2 помилки, які сам виправляє, і 1-2 недоліки в послідовності викладу матеріалу та мовному оформленні висловлювання. Студент вміє наводити власні приклади на підтвердження нових думок, може застосовувати вивчений матеріал у стандартних та дещо змінених ситуаціях.
«Задовільно» 28-24 балів	Якщо студент виявляє знання і розуміння основних положень предмета, але викладає матеріал неповно і допускає неточності у визначенні понять; не вміє досить глибоко і доказово обґрунтовувати свої судження і наводити приклади; не в змозі захистити проект побудови системи роботи з певних тем дисципліни; викладає матеріал непослідовно і допускає помилки в мовному оформленні викладу.
«Незадовільно» 23 бали і менше	Якщо студент виявляє незнання більшої частини вивченого матеріалу, не володіє методичним апаратом, допускає помилки у формулюванні понять, які спотворюють їх зміст, не вміє самостійно побудувати систему вивчення певних тем, хаотично і невпевнено викладає матеріал. Студент неспроможний виконати стандартні завдання навіть після навідних питань викладача.

Оцінювання екзамену:

Студенти, які мають академічну заборгованість за результатами поточного контролю, не допускаються до іспиту. Вони допускаються до іспиту після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю. Вважається, що студент підготувався до іспиту, якщо рейтингова оцінка за його результатом більша або дорівнює 24 балам. Студентам, які за іспит отримали незадовільну оцінку, дозволяється ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки. Ліквідація академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяється до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускається не більше двох разів з навчальної дисципліни: один раз викладачеві, другий – комісії, яка створюється за розпорядженням декана факультету.

Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Таблиці відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти:

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ЄКТС	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
		екзаменаційна	залікова
90-100 і більше	A (відмінно)/Excellent	відмінно	Зараховано/ Passed
82-89	B (добре)	добре	
75-81	C (добре)/Good		

67-74	D (задовільно)/Satisfactory	задовільно	
60-66	E (достатньо)/Enough		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)/Fail	незадовільно	не зараховано /Fail
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)/Fail		

12. Умови визначення успішного засвоєння освітнього компоненту:

- кредити присвоюються здобувачам вищої освіти після завершення навчальної дисципліни та успішного оцінювання досягнутих ними результатів навчання;

- критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти оцінювання результатів навчання є досягнення ним мінімального порогового рівня оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту та мінімального порогового рівня оцінки за освітнім компонентом загалом, яких складає 60 % від максимально можливої кількості балів, визначеної відповідними нормативними документами Університету;

- здобувач вищої освіти вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю, якщо він не відпрацював пропущені навчальні заняття, не пересклав оцінки 0, 1, 2, 3 отримані на навчальних заняттях, не виконав або виконав модульну контрольну роботу, завдання самостійної та індивідуальної робіт з оцінкою, що становить менше 60 % від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт;

- здобувач вищої освіти, який має академічну заборгованість з освітнього компоненту за результатами поточного контролю, не допускається до екзамену. Рішення про недопущення за поданням викладача приймає декан факультету, його оприлюднюють до початку екзамену. У відомості обліку успішності роблять запис «не допущено»;

- здобувач вищої освіти допускається до складання екзамену після ліквідації академічної заборгованості за результатами поточного контролю;

- здобувач вищої освіти підготувався до екзамену з освітнього компонента, якщо його рейтингова оцінка за результатами екзамену є більшою або рівною 24 балам (60 % від максимально можливої для даної форми контролю кількості балів). Рейтингову оцінку такого здобувача вищої освіти з освітнього компонента визначають як суму рейтингової оцінки за результатами поточної успішності та рейтингової оцінки за результатами екзамену;

- якщо допущений до екзамену здобувач вищої освіти не підготувався (його рейтингова оцінка за результатами екзамену є меншою 24 балів), то бали за екзамен до рейтингової оцінки поточної успішності не додаються, виставляють підсумкову оцінку з освітнього компоненту FX за шкалою ЄКТС та «незадовільно» за національною шкалою;

- здобувачам вищої освіти, які за результатами підсумкового контролю у формі екзамену отримали незадовільну оцінку, дозволяють ліквідувати академічну заборгованість після належної підготовки;

- ліквідацію академічної заборгованості за результатами семестрового контролю дозволяють до початку наступного семестру в час, визначений графіком ліквідації академічної заборгованості, та допускають не більше двох разів: перший раз – викладачеві, другий – комісії яку створюють за розпорядженням декана факультету;

- відповідь здобувача вищої освіти, який ліквідує академічну заборгованість на засіданні комісії, оцінюють за 100-бальною шкалою без урахування рейтингової оцінки поточної успішності;

- за неуспішного проходження оцінювання результатів навчання за освітнім компонентом кредити здобувачі вищої освіти не присвоюють;

- якщо здобувач вищої освіти, допущений до семестрового контролю не з'явився на семестровий екзамен, у відомості обліку успішності викладач записує «не з'явився». Про незалежні від здобувача вищої освіти причини (у тому числі непрацездатність у зв'язку із хворобою), які підтверджують неможливість його присутності на екзамені, він має негайно повідомити декана факультету.

В умовах застосування дистанційних технологій навчання організація поточного і семестрового контролю відбувається відповідно до «Порядку організації поточного та семестрового контролю із застосуванням дистанційних технологій навчання в Кам'янець-Подільському національному університеті імені Івана Огієнка (зі змінами)» URL : (https://drive.google.com/file/d/15qM6nA_NtvOZxOYz4Hzc8DZNGnAiL_zz/view).

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна.

Для проведення лекційних занять використовуються мультимедійна лекційна аудиторія, мультимедійний проектор, екран для проектора; ноутбук або персональний комп'ютер, мережа Інтернет, модульне об'єктно-орієнтоване динамічне середовище MOODLE, конференції у Google Meet.

14. Рекомендована література

Основна література

1. Вонсович С.Г. Історія зарубіжних політичних вчень: частина 1. Політичні вчення Стародавнього Сходу і античності: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: ПП.Зволейко Д.Г., 2021. 160 с.

2. Історія політичної думки: підручник / за заг. ред. Н.М. Хоми; [І.В. Алексеєнко, Т.В. Андрущенко, О.В. Бабкіна]. Львів: Новий Світ-2000, 2016. 1000 с.

3. Себайн Джордж Г., Торсон Томас Л. Історія політичної думки. Київ: Основи. 1997. 838 с.

4. Хоружий Г. Протестантизм як результат європейської Реформації. scientia·fructuosa (Вісник Київського національного торговельно-економічного університету), 2017. 112(2), С. 105–119.

5. Щербаков Я. І. Китайський буддизм та драма цзацзюй доби Юань (1271-1368). Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 208 с.

6. Яремчук В.Д. Історія політичних і правових вчень: схеми, дефініції, джерела та персоналії: навч. посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 380 с.

7. Зозуля Є. В., Туренко О. С., Іванов І. В. Історія вчень про державу і право : навч. посіб. Херсон: «Олді-Плюс», 2018. 308 с.

8. Кормич А. І., Краснопольська Т. М. Історія політичних вчень : навчально-методичний посібник для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Одеса, 2022. 126 с.

Додаткова

1. Абу Наср аль-Фарабі. Послання, що вказує на шлях до щастя [три шляхи до щастя]. Переклад з арабської та коментарі М.М. Якубовича. Sententiae, 2017, No. 1, с. 93-104.

2. Аврелій Августин. Сповідь. Львів : Свічадо. 2021. 356 с.

3. Адам Сміт Дослідження про природу і причини багатства народів. / Переклад. О. Васильєв, М. Межевікіна, А. Малівський. Київ : Наш Формат. 2023. 722 с.

4. Алістер Мак-Грат. Інтелектуальні витоки європейської Реформації; пер. з англ. М. Климчук, Т. Цимбал. Київ : Ніка-Центр, 2008. 344 с.

5. Арістотель. Поетика. / переклад. Б.Тен. Харків. Фоліо. 2018. 160 с.

6. Бунь В. Платон. Історія політичної думки: навч. енцикл. словник-довідник для студентів вищ. навч. закл. за заг. ред. Н. М. Хоми В. М. Денисенко, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін. Львів: Новий Світ-2000, 2014. 765 с.
7. Гомер. Іліада. Харків. Фоліо. 2021. 448 с.
8. Жан-Жак Руссо. Вибрані трактати. / О. Йосепенко, О. Хома. Харків. : Фоліо. 2018. 603 с.
9. Кант Іммануїл. Критика сили судження. / переклад В. Терлецький. Київ : Темпора. 2022. 702 с.
10. Марк Аврелій. Наодинці з собою / пер. з лат. Р. Паранька. Львів: Априорі, 2018. 184 с.
11. Марк Туллій Ціцерон. Про закони. Про державу. Про природу богів / пер. з лат. В. Литвинова. Львів. Априорі. 2020. 392 с.
12. Нікколо Макіавеллі. Флорентійські хроніки: Державець / пер. з іт. А. Перепаді. Харків : Фоліо, 2013. 472 с.
13. Платон Діалоги. Переклад. Й.Кобів, Ю.Мушак Харків. Фоліо. 2022. 352
14. Платон. Апологія Сократа. Діалоги; переклад, Й. Кобів, Ю. Мушак. Харків Фоліо.2022. 406 с.
15. Платон. Держава. Переклад. Д. Коваль. Львів. Априорі. 2021. 464 с.
16. Сенека Моральні листи до Луцілія. Переклад А. Сомодор. Львів : Априорі 2022. 552 с.
9. Стоїцизм Луцій Анней Сенека, Епіктет, Марк Аврелій Антоній Київ: Андронум, 2021. 266 с.
10. Kingston R. «Cities and Public Passion in Plato and Aristotle.» *Public Passion: Rethinking the Grounds for Political Justice*, McGill-Queen's University Press, 2011, pp. 61–91.
11. Nederman C.J. «Three Concepts of Tyranny in Western Medieval Political Thought.» *Contributions to the History of Concepts*, vol. 14, no. 2, 2019, pp. 1–22.
12. Palti E. J. «Conclusion: The End of a Long Cycle—the Second Disenchantment of the World.» *An Archaeology of the Political: Regimes of Power from the Seventeenth Century to the Present*, Columbia University Press, 2017, pp. 167–180.

Інтернет-ресурси

Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського	http://www.nbuv.gov.ua/
Google Scholar	https://scholar.google.com/
Project Gutenberg	https://www.junkybooks.com/?gad_source
Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України	https://ipiend.gov.ua/
Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого	https://nlu.org.ua/
Prometheus.	https://prometheus.org.ua/